« ԹՈՂՈՒ ՏՈՒՆՔԻ ՄԱՆՐ ՏՂՈՑԸ ՈՐ ԻՆԾԻ ԳԱՆ » ՂՈՒԿ. ԺԲ. 16։

ՀԱՏՈՐ Թ. ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ, ՅՈՒԼԻՍ 1, 1880 Թիւ 7

ԼՈՒԹԵՐ ԵՒ ՇՂԹԱՅԱԿԱՊ ԱՍՏՈՒԱԾԱՇՈՒՆՉԸ

Աւետաբեր կարդացողը տղայոց չաւերն անտարակոյս դիտեն կրօնական մեծ բարեկարգչին Լութերի անունը։ Ահա պատկեր մը որ կը ցուցնէ զԼութեր իբրեւ պատանի կրօնաւոր, որ վանքին գրատան մէջ նստած է և գիրք մը կը կարդայ։ Այս գիրքն Աստուածաշունչ էր։ Լութեր արդէն քանի մը տարի առաջ, մինչ համալսարան կ'երթար իբրեւ ուսանող, ուրիշ գրքատան մէջ Աստուածաշունչ մը գտաւ, և ըստ բաւականին կարդալով սորվեցաւ թէ մարդկային սիրան ապականեալ է, և թէ Աստուած արդարութիւն կը պահանջէ ամէն մարդէ։ Բայց դեռ չէր դիտեր անտառն թէ մարդ սուրբ կ'ըլլայ ոչ ուրիշ ճամբով այլ հաւատալով Քրիստոսի։

Բայց և այնպէս մարդուս սրտին ապականութեան և արդարութեան համար կատարութեան վրայ այնչափ դիտութիւնը բաւական եղաւ Լութերի թողուլ համալսարանը և երթալ կրօնաւորիլ վանք մը։ Այս վանքին մէջ գտաւ Լութեր Աստուածաշունչ մը որ շղթայիւ կապուած էր պատին, որպէս զի ոչ ոք կարող ըլլար առնուլ տանել զայն գուրս։ Այն գարուն մէջ Սուրբ գրոց օրինակները շատ քիչ կը գտնուէին։ Լութեր երբ և առիթ կը

դար սկսելէն ժամանակ մը հաքը լուսաւորութեան մեծ լոյսը, և բուն իսկ իւր սրտին մէջ զգաց Աստուածաշունչին վարդապետութիւնը, թէ կ'արդարանանք հաւատքով, այսինքն թէ երբ կը հաւատանք Քրիստոսի, Աստուած կը համարի զմեզ սուրբ և կ'ընէ զմեզ սուրբ։

Լութեր այս մեծ գաղտնիքը տրվելէն հաքը, սկսաւ ուսուցանել զայն ուրիշներուն։ Տեսաւ որ քահանայից և վանականաց մեծագոյն մասը չէր հաւատար Աստուծոյ խօսքին այնպէս ինչպէս կը հաւատար ինք, և Սուրբ գրոց հակառակ շատ սբ. խալ վարդապետութիւններ կային անոնց մէջ։ Ուստի ժամանակ մը հաքը թողուց Լութեր վանքը, և սկսաւ ջանալ կործանել սխալ վարդապետութիւն սորվեցնողներուն բռնութիւնը ժողովրդեան մտաց վրայ։ Կը քարոզէր ճշմարտութիւնը, և շատ գիրքեր գրեց թէ վերկուբելու բուն ճամբան է հաւատալ Քրիստոսի։ Լութեր թարգմանեց Սուրբ գիրքը Գերմաներէնի, իւր մայրենի լեզուին, որպէս զի իւր համազգիք կարող ըլլային անձամբ կարդալ զայն, քանզի Աստուածաշունչը զոր Լութեր կարդացած էր վանքին մէջ՝ Լատիներէն էր։

Լութերի այս աշխատութեանց արդիւնքը եղաւ Բողոքականութիւն կոչ-

ուած կրօնական բարեկարգութիւնը։ Մեծ բազմութիւնք Թողուցին Հռոմի եկեղեցին, և դարձան Սուրբ գրոց պարզ վարդապետութեան։ Քրիստոս՝ կը խնդրեին մեզայ Թողութիւն ոչ թէ քահանայէն։ Ջէ՛ին աղօթեր Կոյս Մարիամու և սուրբերուն, այլ Աստուծոյ միայն։

Դուք, տղայք, որ կը կարդաք այս խօսքերն, ունիք Աստուածաշունչ, եկեղեցի և կիրակնօրեայ դպրոց, և ամենքս շատ պարտական ենք Լութերի այն բարեկարգութեան համար որ ա նոր միջոցաւ և օրհնութեամբն Աստուծոյ յառաջատարուեցաւ։ Այս բարեկարգութեան սերմը գտաւ Լութեր էրֆուրթի վանքին չղթայակապ Աստուածաշունչին մէջ երբ երեք հարիւր ևօթանասուն տարի առաջ։

Ձեր Աստուածաշունչը կապուած չէ չղթայիւ։ Դուք կրնաք կարդալ զայն ե՛րբ և կամիք, և կը յուսամ թէ կը սիրէք կարդալ զայն, որպէս զի սորվիք թէ ի՛նչ կը պահանջէ ձենէ Աստուած, և դուք ի՛նչպէս կրնաք ըլլալ ինչ որ Աստուած կը բաղձայ որ ըլլաք։ "Քու խօսքերուդ յայտնութիւը լոյս կու տայ," կ'ըսէ Սաղմոսերգուն։ Երբ կը կարդանք Աստուծոյ խօսքը խնդրելով որ Աստուած սորվեցնէ մեզ, կը ծագի լոյս մեր սրտերուն մէջ, ինչպէս ծագեցաւ Լութերի սրտին մէջ։ Աստուած տուած է մեզ իւր խօսքը ցուցնելու համար թէ ի՛նչպէս ապրելու ենք, և ի՛նչպէս պատրաստուելու ենք մահուան և երկնից համար։ Որովհետև Սուրբ գիրքն այսչափ առատ է մեր ժամանակը, հեղդալու չենք կարդալ զայն, այլ ընդհակառակ ըլլալով Աստուծոյ որ այսպէս առատ է իւր խօսքը և ոչ ոք կը խորհի չղթայակապ պրգելուլ զայն, պարտինք սորվիլ անոր պատգամներն, ուրախանալ անոնցմով, և գիտնալ թէ ինչ ընելու ենք որ զԱստուած փառաւորենք և վայելենք զնա յաւիտեան։

ԵՂՋԵՐՈՒԲ

Մեր ընթերցողները կը ճանչնան անտարակոյս գեղեցիկ չորքոտանիները որ այս պատկերին մէջ կը տեսնուին։ Անոնք ոչ թէ արձակ և վայրենի են, այլ Ամերիկա ցանկով պատած ընդարձակ պարտեզի մը մէջ են երամովին, և կը պատին ազատ և անարգել, և են ընտանի։

Աշխարհիս վրայ աւելի քան յիսուն տեսակ եղջերու կայ։ Այս տեսակները ամենք կը գտնուին ամէն երկիր, հեդրոնական և հարաւային Ամերիկէ և Աւստրալիա միայն չկան։ Կան տեսակներ որ մանր են, ինչպէս Անգղիոյ այծեամը որ ոչ աւելի քան մէկ կանգուն բարձր է, մինչ այլք, ինչպէս հիւսիսային Եւրոպայի և Ամերիկայի խարբուղ կամ յամոյր կոչուած տեսակը, որ ձիու մեծութիւն ունի, և եղջիւրները շատ անգամ կը կշռեն երբ 20 քաշ։

Գրեթէ ամէն տեսակին ձագն ունի գեղեցիկ պիտակ (պէնէ+լէ) մարթ, և կան տեսակներ որ մարթայ այս գոյնը կը պահեն ցկեանս։

Գրեթէ ամէն տեսակին արուն ունի եղջիւր, տեսակներէն ոմանց, ինչպէս բէն կոչուած եղջերուին, նաև էդն եղջերաւոր է։ Եղջիւրները շատ արագ կ'աճին, շատ անգամ տասը շաբթուան մէջ կը հասնին իրենց կատարեալ մեծութեան։ Եղջիւրք ի ընկզբան պատած են թաւշանման ծածկոցով, բայց երբ իրենց վերջին չափը կը հասնին, այն թաւշանման ծածկոցը կ'ինայ, և եղջիւր կը կարծրանայ։ Քանի մը ամիս ետքը եղջիւրները կ'ինան, և ամէն տարի գարնան սկիզբը նոր եղջիւր կը սկսի բուսնիլ։

Ծեր եղջերուներուն եղջիւրներն ընդհանրապէս բազմոտ են, և եղջերուին տարիքը կրնայ որոշուիլ եղջիւրներէն։

Եղջերուաց գրեթէ բոլոր տեսակները գեղեցիկ են, ունին վայելուչ ոտուըներ և սիրուն աչուի։

Այս անասունն ընդհանրապէս երկչոտ է։ Էդերն իրենց ձագերուն հետ կը շրջին յաճախ երամովին, իսկ արուք անտառներուն մէջ կը թափառին մինակ։ Ամառուան վերջին մամին մէջ քանի մը շաբաթ արուք համախումբ կը պտտին էգերուն հետ, և թէպէտ ընդհանրապէս երկչոտ են, այն ատեն կ'ըլլան կատաղի և կը կռուին ոչ միայն իրարու հետ, այլև ուրիշ անասուններու հետ որոց կը հանդիպին։

Եղջերուաց մէն ընդհանրապէս շատ յարգի է ուտելու համար։ Մեր նախնեաց թիւերէն մէկուն մէջ խօսեցանք բէն կոչուած եղջերուին վրայ որ կը գտնուի Լաբրնիա և շատ օգտակար է այն երկրին բնակիչներուն։ Եղջերուի տեսակներուն շատը, եթէ փոքրկութեան ատեն բռնուի, դիւրաւ կ'ընտանենայ։

Ամերիկա եղջերուի զօրաւոր տեսակներն երբեմն այնպէս կ'ընտանենան, որ կառաց կը լծուին, և շատ պատուական կը համարուին իրենց արագընթացութեան և եղջիւրներուն վայելչութեան համար։

ՀԱՒԱՏՔ

Ընդհակառակ ամէն խօսքերուն վրայ աղջկան մը վրայ, որոյ մայրը կը ցուցներ անոր թէ ինչպէս պէտք էր աղօթել, այն է՝ խոստովանելով իւր մեղքը, այսինքն ինչ որ գործած էր Աստուծոյ կամացը դէմ։ Ըսի ձեզի թէ ճշմարիտ ապաշխարութիւնը կը նշանակէ խոստովանիլ և թողուլ մեղքը։

Բայց հարկաւոր բանը միայն ապաշխարութիւնը կամ ղղջումը չէ, պարտինք նաև հաւատալ Քրիստոսի։ Աստուած կը ներէ մեզի երբ կը հաւատանք Քրիստոսի, բայց մինչև որ չը ղղջանք Քրիստոսի հաւատացած չենք ըլլար, քանդի մինչև որ չզղջանք և չդարձինք մեր չար գործերուն համար, չենք խնդրեր թողութիւն։ Նոյն ինքն Աստուած կ'ըսէ իւր խօսքին մէջ թէ հաւատացողները կը ներէ։ Կը յուսամ թէ կը յիշէք Սուրբ գրքին այն գեղեցիկ խօսքը. "Աստուած անանկ սիրեց աշխարհը, մինչև որ իր միածին Որդին տուաւ, որ ամէն ով որ անոր հաւատայ՝ չկորսուի, հապա յաւիտենական կեանք ունենայ" (Յովհ. Գ. 16)։ Ապա, ամէն մարդ, մանուկ կամ ծեր, որ կը հաւատայ Քիստոսի, պիտի ունենայ յաւիտենական կեանք, պիտի համարուի արդար, անոր բոլոր մեղքը պիտի ներուին և մոռցուին,

և երբ կեանքը վերջանայ աշխարհիս վրայ, պիտի երթայ Աստուծոյ քով, երջանիկ ըլլալ անոր հետ յաւիտեանս յաւիտենից։

Աբդ, ի՞նչ է հաւատալ։ Գիտէք բաւական աղէկ թէ ինչ է հաւատալ ծնողաց կամ վարժապետաց. կը հաւատաք անոնց, երբ կը վստահիք անոնց, կը վստահիք անոնց խօսքին։ Երբ ձեր հայրը կ'ըսէ առտու մը. «Կարապետ, Մարիամ, այս օր կէս օրէն եաքը պատելու պիտի երթանք,» կը հաւատաք անոր խօսքին։ Այն օրը մինչև կէսօր ձեր խրհուրդն այս է. «Այսօր կէս օրէն եաքը մեր հօրը հետ պատելու պիտի երթանք.» և արդարև կէս օրէն եաքը ձեր հայրը կու գայ և կը տանի ձեզ պատելու։

Դիտէք թէ ձեր հայրը կը տանի ձեզ այնպիսի ճամբէ մը զոր ամենևին չէիք դիտեր, սակայն չէք վախնար երթալ այն ճամբէն։ Վստահ էք թէ ձեր հայրը տեղեակ է այն ճամբուն, ուստի կ'երթաք ուրախութեամբ, տեղ տեղ կը կենաք ծաղիկ մը քաղելու կամ թռչնոյ մը նայելու. մերթ կը վազէք առաջ, և մերթ ետ կը մնաք, բայց միշտ կը նայիք որ չը կորսնցնէք ձեր հայրը տեսութենէ, կամ դէմ լսէք անոր ձայնը։ Ընդունայն կը կորսուէիք այն նոր ճամբուն մէջ, եթէ ձեր հայրը մէկ տեղ չըլլար. ձեր հայրն ըսած է, «գիտեմ այս ճամբան,» և դուք վստահ էք անոր խօսքին։

Քրիստոսի հաւատալ ճիշդ այսպէս է. վստահիլ անոր խօսքին։ Աստուծոյ խօսքը կ'ըսէ. «Հաւատա Տէր Յիսուս Քրիստոսին, ու պիտի փրկուիս» (Գործ. ԺԶ. 31)։ Երբ կը հաւատաք, դիտէք թէ ձեր մեղքը ներուած են Քրիստոսի համար, քանզի այսպէս կ'ըսէ Աստուած, և թէ՝ երբ կը մեռնիք, պիտի երթաք երկինք։ Մի կարծէք, տղայք, թէ հաւատքը զոր Սուրբ Գիրք կը պահանջէ՝ դժուարիմաց է։ Ո՛չ, այս հաւատքը դիւրիմաց է անոնց որ Աստուած կը սիրեն, և իրենց մեղացը վրայ կը ցաւին։ Միով բանիւ, հաւատքն է բոլորովին վստահիլ Աստուծոյ խօսքին։

ԽՈՐԱՆԸ

Երբ Իսրայէլացիք Եգիպտոսէ ելան և կը պանդխտէին անապատին մէջ, Աստուած հրամայեց անոնց կենալ Սինա լերան առջև, և տուաւ անոնց օրէնքներ որովք պիտի կառավարուէին։ Աստուած ցուցուց Մովսէսի թէ ինչպէս չինելու էր խորանը, որ էր մեծ վրան մը ուր պիտի դրուէին տապանակը, ոսկեղէն աշտանակը և առաջնութեան հացին սեղանը, և ուր պիտի կատարուէր աստուածային պաշտօն։ Աստուած խոստացաւ նաև երևնալ խորանին մէջ։ Խորանը պիտի ըլլար Իսրայելի մեծ բանակին կեդրոն, մինչ անոնք կը ճամբորդէին դէպ ի խոստացեալ երկիրը։ Անպէս չինուած էր այս վրանը որ կրնար քակուիլ և նորէն կանգնուիլ։

Ելից գիրքին քան և վեցերորդ գլխոյն մէջ նկարագրուած է խորանը և անոր չինուելութեան կերպը։ Կը յուսամ թէ, երբ այս պատկերը ձեր առջև ունենալով կարդաք այն գլուխը, շատ աղէկ պիտի հասկնաք թէ ինչպէս էր այն վրանը զոր Իսրայէլի որդիքն իրենց քառասնամեայ պանդխտութեան ատեն անապատին մէջ սարքին իրենց հետ, և անով մտան Քանանու երկիրը։ Այս խորանին օրինակին համեմատ չինուեցաւ յետոյ Սողոմոնի հոյակապ տաճարը։

Եթէ խորանին նկարագրութիւնն աղէկ չէք հասկնար, քան զձեզ հմուտ բարեկամի մը օգնութիւնը խնդրեցէք։

ԱԶԴԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ԼԱՊՏԵՐ

Ժամանակաւ կը ճանչնայի փոքրիկ սիրուն աղջիկ մը Մարիամ անուն, որ ոյ հայրը մեծ նաւի մը նաւապետ էր։ Աղջիկը երբեմն հօրը հետ կը նաւարկէր, և այս նաւարկութեանց միջոց առին պատահեցաւ ինչ որ հիմա պիտի պատմեմ։

Օր մը աղջիկը պարանի կապոյտ մը վրայ նստած կը նայէր ծեր նաւավարի մը որ լապտեր մը կը մաքրէր։

«Ի՞նչ կ'ընես,» հարցուց աղջիկը նաւավարին։

«Աղդարարութեան լապտերը կը պատրաստեմ,» պատասխանեց նաւավարը։

«Ի՞նչ կ'ընէք այս լապտերը,» հարցուց աղջիկը։

«Այս լապտերը կը կախենք գիշերները, որպէս զի ուրիշ նաւեր տեսնելով մեր նաւին վրայ չէյնան։ Եթէ այս նշանը չտանք, կրնանք խորտակիլ և ընկղմիլ,» ըսաւ ծեր նաւավարին։

Մարիամ բաւական ժամանակ նայեցաւ եաքը հեռացաւ այն տեղէն, և կը թուէր թէ չհասկցաւ այն լապտերին օգտակարութիւնը, բայց այնպէս չէր, ինչպէս յետոյ տեսնուեցաւ։

Հետևեալ օրը մինչ ծերունին դարձեալ կը մաքրէր լապտերը, Մարիամ նորէն եկաւ և նոյն պարանին վրայ նստելով կը նայէր։ Այն միջոցին հովը նաւավարին լաթերէն մին տարաւ։

Նաւավարը բարկացաւ, և սկսաւ Աստուծոյ անունը տալով հայհոյել։

Մարիամ իսկոյն ելաւ իր տեղէն, վազելով իջաւ նաւին սրահը, և վայրկեան մը եաքը դարձաւ, ծալած թուղթ մը տուաւ նաւավարին ձեռքը։

Նաւավարը բացաւ թուղթը, և տեսաւ մեծ դիրերով գրուած սա խօսքը. «Տէրոջը քու Աստուծոյդ անունը պարապ տեղը բերանդ չառնես, ինչու որ Տէրը իր անունը պարապ տեղը բերան առնողը անմեղ պիտի չսեպէ» (Ել. Ի. 7)։

Ծեր նաւավարին աղջկան երեսը նայելով ըսաւ. «Այս ի՞նչ է, Մարիամ։»

«Աղդարարութեան լապտեր է,» ըսաւ աղջիկը։ «Տեսայ որ ահաւոր նաւ մը կու գար դէպ ի քեզ, վասն զի աղդարարութեան լապտերը կախած չէիր, և կարծեցի թէ մոռցած ես։»

Ծեր նաւավարին գլուխը ծռելով սկսաւ լալ տղու պէս։ Ետոյ ըսաւ աղջկան. «Ճշմարիտ խօսեցար, աղջիկս, ես մոռցած էի այս պատուէրը։ Մարս սովրեցուցած էր ինձ զայն մինչ դեռ տղայ էի, բայց այսուհետև չեմ մոռնար կախել այս լապտերը, քանզի կրնամ կորսուիլ հայհոյելու չար սովորութեամբ զոր դուն յիրաւի նմանցուցիր ահաւոր և խորտակիչ նաւի որ վրաս կու գայ։»

Ծեր նաւավարին հիմա ունի մեծ Աստուածաշունչ մը զոր Մարիամ տուած էր անոր։ Նաւավարին այս դիրքին կափարչին վրայ տպել տուած է սա խօսքը. «Երկինք նաւարկող հոգիներուն համար աղդարարութեան լապտեր։»

ԹԻԹԵՒՆԻԿ ԲՌՆԵԼ ԵՒ ՊԱՀԵԼ

ՄԱՍՆ Գ.

Թիթեռնիկ բռնելու հարկաւոր գործիքներն են, նախ և առաջ ուռկան կամ պարկ մը որ սապէս կրնայ շինուիլ։ Երկաթէ փիչ մը հաստ թել առ և շրջանակի ձև ծռէ, այնպէս որ թելին երկու ծայրերն իրարու դպչելէն եառքը երկու մատ աւելնան։ Այդ աւելցածն իրարու կցելով, մէկ ու կէս կամ երկու կանգուն երկայն գաւազանի մը անցուր։ Ցետոյ պարկի ձև բարակ և կակուղ լաթ մը կարէ շրջանակին բերանը։ Պարկին խորութիւնը երկու ոտք կրնայ ըլլալ։ Երկրորդ գործին է թիթեռնիկը մեռցնելու համար ունենալի մը, ինչպէս ժամագործներն ունին։ Այս կրնայ թանձր թիթեղէ շինուիլ։ Երրորդ՝ պէտք է ունենալ ասեղի բարձիկ մը, որու վրայ հաստ և բարակ ասեղներ գտնուին. այս բարձիկը կապէ մէջք դէպ առաջ, և կամ ձախ բազկիդ վերայ։

Ա.յնուհետև պէտք է որսի տուփ մը ունենալ մէկ ու կէս թիզ երկայն ու մէկ թիզ լայն կամ փիչ մը աւելի փոքր, բայց գոնէ երկու մատ բարձր։ Տուփին յատակը ծածկուած ըլլալու է մնկով կամ կակուղ տախտակով, բռնուած թիթեռնիկներն ասեղով անկին կամ տախտակին վրայ շարելու։ Ա.յս տուփը ժապաւէնով մը վզէդ վար կախէ չիտակ։ Ա.յս պատրաստութեամբ եղ որսի։ Երբ թիթեռնիկը տեղ մը կը նստի, պարկը հեռուէն վրան անցուր, այնպէս որ թիթեռնիկը մէջը մնայ։ Եթէ թռչելով փախչի, եաւէն վազէ բռնելու, բայց նայէ որ ոտուերդ անանոյն վրայ չխնալով զայն չխրատեցնէ։ Թիթեռնիկը բռնելէն եառքը չուտով նեղ տեղ բեր, և կուրծքին տակէն, այսինքն ոտքերուն կողմէն, զգուշութեամբ սեղմելով զնա՝ մեռցուր, և ապա պարկէն հանելով ձախ ձեռացդ մէջ առ առանց թևերուն դպչելու։ Եառքը կուրծքէն բռնելով՝ անոր մարմնոյն յարմար դնդասեղ մը կուրծքին վրայի կողման ճիշդ կեդրոնէն անցուր, այնպէս որ ասղան մէկ երրորդը՝ մարմնէն վեր, և երկու երրորդը մարմնէն վար գանուի, և ունելևաւ սեղմէ, որ բոլորովին մեռնելով թևերը վար կախ, և ապա դիր զնա տուփը։ Թիթեռնիկները տուն բերելէն եառքը պէտք է զանոնք չորցունել. այս կ'ըլլայ հետևեալ կերպով։

Առ յղկուած տախտակ մը, և անոր վրայ դամէ իրը մէկ մատ բարձր նեղ և երկայն փայտեր, իրարմէ բաց՝ այլ եւայլ լայնութեամբ, որ թիթեռնիկին մարմինն այն միջոցներուն մէջտեղ ղեռաղի, և միջոցներուն յատակը սունկ կամ թաղի (էջ) փակցուր որ ասեղը վրան մխուի։ Թիթեռնիկը տախտակին վրայ այնպէս դիր որ մարմինը ճիշդ միջոցին մէջտեղ գայ, և թևերը քովի բարձրակէտ փայտերուն վրայ չիտակ տարածուին։ Ցետոյ կոթի մը անցուած և ծայրը փիչ մը ծռուած ասեղով անանոյն պեխերը շակելու, և ոտքերուն քալելու ձև տալու է, և այսպէս մէկ կամ երկու շաբաթ թողելու է մինչև որ աղէկ մը չորնայ։ Կրնաս նաև թիթեռնիկը լարել. այս կերպն աւելի աղէկ է, բայց աւելի զգուշութիւն կը պահանջէ։ Ահա լարելու կերպը. վերոյիշեալ եղանակաւ թիթեռնիկը փայտերուն մէջտեղ դնելէն եառքը՝ թևերուն վրայէն նեղ և բարակ լաթ մը քաշէ, և թևերն աղէկ մը բանալով՝ երկու կողմերէն մանր ասեղներով պնդէ լաթը։ Երբ թիթեռնիկներն աղէկ չորցած են, տուփերուն մէջ կը շարուին, ոնց որ կափարիչը կրնայ ապակւով ըլլալ, որպէս զի մէջինները տեսնելու համար արկղը առէք բանալով դոցելով ջնաս չտաս թիթեռնիկներուն։ Թէ՛ արկղերը և թէ՛ լարատախտակները պէտք է այնպիսի տեղ պահել որ մէջը ցեց չմտնէ։ Նաև ժամանակ ժամանակ ասնոնց մէջ կամ քովերը քափուր դնելու է, որպ հոտէն ջնաստակաւ ճճիներ չեն մօտենար։ Նայելու է որ արկղերն հաստատուն ըլլան, և բնաւ ճեղք չունենան։

Գեղեցիկ թիթեռնիկներ ունենալու լաւագոյն և դիւրագոյն ճամբան է անոնց թրթուրներն սնուցանել։ Թրթուրներն ինչ խոտի վրայ որ գտնուին՝ այդ խոտով մէկտեղ փոքրիկ արկղով մը տուն կը տարուին։ Ա.յս արկղը փոքրիկ ծակեր կ'ունենայ թրթուրներուն շնչառութեան համար։ Անոնց համար յատուկ սնուցիկներ ունենալու է երկու կողմը տախտակամած, և միւս երկու կողմը լաթ, որպէս զի ներս օդ բանի։ Խոտը զոր պիտի ուտէ թրթուրը՝ ջրով լեցուն փոքր սամնով սնուցիկին մէջ դնելու, և բոլորտիքը քիչ մը աւազ լեցնելով վրան մամուռ ծածկելու է որ, եթէ թրթուրը դիչերային տեսակներէն է, մամուռին մէջ իր բժոժը շինէ։ Ա.մանին ջուրը ամէն օր փոխուելու է, որ չապականի, նաև խոտը՝ երբ կը չորնայ։ Թրթուր գտնելու դիւրին կերպն այս է։ Դարնան, երբ կաղնիները կը ծաղկին, ցած կաղնոյ ճիւղերուն վրայ շատ թրթուրներ կը գտնուին, բայց տերևներուն տակ փակած ըլլալով՝ չեն տեսնուիր։ Ուստի հովանոց մը բռնելով՝ ճիւղին տակը բռնելու, և գաւազանով մը ճիւղին զարնելու է. ճիւղին վրայ գտնուած բոլոր թրթուրները հովանոցին մէջ կ'իյնան։ Ծառերու վրայ թրթուր գտնուիլը կը դիտցուի տերևներէն։ Եթէ տերևներուն եղրերը կերուած են՝ նշան է թէ հոն թրթուր կայ. իսկ եթէ կեդրոնները կերուած են՝ նշան է թէ ուրիշ միջատներ կերած են զայն։

Տղայ մը սակաւ ծախիւք կրնայ այս գործիքներն ատանալ. և եթէ աշխատի և իւր աղատ ժամերուն մէջ պատեհ ատեն, փիչ ժամանակի մէջ կըրնայ դեղեցիկ հաւաքածոյ մը ունենալ, որ, եթէ զգուշութեամբ պահուի, շատ տարիներ կրնայ մնալ։ Ա.յսպիսին չի կրնար չզարմանալ տեսնելով որ Աստուած կարճ ժամանակ գաշխարհ վայելող միջատներն անգամ այսպէս գեղեցիկ ստեղծած է։ Եթէ այս չնչին անասուններն Աստուած այնպէս զարդարած է և կը խնամէ, որ անոնց և ոչ մին առանց նորա կամաց կը կորսուի (Մատթ. Ջ. 25, 26), որչափ և աւելի պիտի պահէ և խնամէ զմեզ, որոց համար իւր սիրելի Որդին անգամ տուաւ։

"Ո՛վ Տէր, զարմանալի են քու գործքերդ, երբոր տեսնեմ երկինքը՝ քու մատերդ գործքը, լուսինը ու աստղերը որոնք դուն հաստատեցիր։ Մարդը ի՞նչ է՝ որ զանիկայ կը յիշես, կամ մարդու որդին, որ անոր այցելութիւն կ'ընես։ Փիչ մը վար ըրիր զանիկայ հրեշտակներէն, փառքով ու պատուով պսակեցիր զանիկայ. քու ձեռացդ գործքերուն վրայ կեցուցիր զանիկայ. ամէն բան անոր ոտքին տակը դրիր. բոլոր ոչխարները և արջառները, նաև վայրենի անասուններ, երկնից թռչունները, ու ծովուն ձուկերը՝ և ինչ որ ծովու ճամբաներուն մէջ կը պտըտի։ Ո՛վ Տէր՝ մեր Տէրը, ի՛նչ փառաւոր է քու անունդ բոլոր երկրի վրայ։" (Սաղմ. Ը. 3–9։)

Յ. Յ. Մ.

Ամերիկայի միսիոնարաց ընկերութեան հրովէն
Խմբագիր Հ. Փ. ԿՐԻՆ
Ֆիլատելֆիայ հօգուտը, Ամերիգան խան

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ա. ՅԱԿՈԲ ՊՕՅԱՃԵԱՆ